



Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kuudes jaosto)

26 päivänä marraskuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artikla – Kuluttajansuoja –
Direktiivi 93/13/ETY – 3 ja 6–8 artikla – Direktiivi 2008/48/EY – 22 artikla –
Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot – Tutkiminen viran puolesta kansallisessa
tuomioistuimessa – Kansallinen maksamismääräysmenettely

Asiassa C-807/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sofiyski rayonen sad (Sofian piirituomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 4.11.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 4.11.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, jonka on pannut vireille

”DSK Bank” EAD ja

”FrontEx International” EAD,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit C. Toader (esittelevä tuomari) ja M. Safjan,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- ”DSK Bank” EAD, edustajanaan V. Mihneva,
 - Euroopan komissio, asiamiehinnään Y. G. Marinova, G. Goddin ja N. Ruiz García,
- päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

määräyksen

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 6–8 artiklan sekä kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL 2008, L 133, s. 66) 22 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty kahdessa asiassa, joissa vastakkain ovat yhtäältä DSK Bank ja FrontEx International ja toisaalta kuluttajat, jotka eivät ole käsiteltävässä asiassa asianosaisina, ja jotka koskevat maksamismääräysmenettelyjä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 93/13

- 3 Direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.”

- 4 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet, jotta kuluttajat eivät jäisi ilman tämän direktiivin mukaista suojaa siitä syystä, että sopimukseen päätetään soveltaa kolmannen valtion lainsäädäntöä, jos sopimuksella on läheinen yhteys jäsenvaltioiden alueeseen.”

- 5 Mainitun direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.”

- 6 Saman direktiivin 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla perustamissopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaakseen kuluttajalle suojelun korkeamman tason.”

Direktiivi 2008/48

- 7 Direktiivin 2008/48 johdanto-osan yhdeksännessä ja kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(9) Täydellinen yhdenmukaistaminen on tarpeen, jotta varmistetaan, että yhteisön kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa ja jotta voidaan luoda aidot sisämarkkinat. Jäsenvaltioille ei tämän vuoksi olisi annettava mahdollisuutta pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisia säännöksiä tässä direktiivissä vahvistettujen säännösten lisäksi. Tällaista rajoitusta olisi kuitenkin sovellettava ainoastaan silloin, kun kyse on tässä direktiivissä yhdenmukaistetuista säännöksistä. Jos tällaisia yhdenmukaistettuja säännöksiä ei ole, jäsenvaltioiden olisi vapaasti voitava pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallista lainsäädäntöä. Näin ollen jäsenvaltiot voivat esimerkiksi pitää voimassa tai ottaa käyttöön myyjän tai palvelujen toimittajan ja luotonantajan yhteisvastuuta koskevia kansallisia säännöksiä. Toinen esimerkki tästä jäsenvaltioiden mahdollisuudesta voisi olla tavarantoimittajan tai palvelun toimittamista koskevan sopimuksen peruuttamista koskevien kansallisten säännösten voimassa pitäminen tai käyttöön ottaminen, jos kuluttaja käyttää oikeuttaan peruuttaa luottosopimus. Jäsenvaltioiden olisi myös sallittava säätää toistaiseksi voimassa olevien luottosopimusten osalta vähimmäisaika, jonka on kuluttava siitä, kun luotonantaja pyytää takaisinmaksua, siihen päivään, jolloin luotto on maksettava takaisin.

(10) Yhdenmukaistamisen soveltamisala määräytyy tähän direktiiviin sisältyvien määritelmien perusteella. Jäsenvaltioiden velvollisuuden panna tämän direktiivin säännökset täytäntöön olisi näin ollen rajoitettava näiden määritelmien mukaisesti määräytyvään soveltamisalaan. Tällä direktiivillä ei kuitenkaan olisi rajoitettava tämän direktiivin säännösten soveltamista jäsenvaltioiden toimesta yhteisön lainsäädännön mukaisesti aloihin, jotka eivät kuulu sen soveltamisalaan. – –”

- 8 Kyseisen direktiivin 10 artiklan, jonka otsikko on ”Luottosopimuksissa mainittavat tiedot”, 2 kohdassa säädetään tietyistä seikoista, jotka luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti.

- 9 Mainitun direktiivin 17 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse luottosopimus siirretään kolmannelle osapuolelle, kuluttajalla on oikeus esittää siirronsaajaa kohtaan kaikki ne väitteet, jotka hän olisi voinut esittää alkuperäistä luotonantajaa kohtaan, esimerkiksi vaatia kuittausta, jos se sallitaan kyseisessä jäsenvaltiossa.

2. Kuluttajalle on ilmoitettava 1 kohdassa tarkoitettua siirtämisestä lukuun ottamatta tapauksia, joissa alkuperäinen luotonantaja toimii edelleen luottosopimuksen uuden haltijan suostumuksella luotonantajana suhteessa kuluttajaan.”

- 10 Saman direktiivin 22 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä olevien yhdenmukaistettujen säännösten osalta jäsenvaltiot eivät voi kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, jotka poikkeavat tässä direktiivissä annetuista.”

Bulgarian oikeus

GPK

- 11 Siviiliprosessilain (grazhdanski protsesualen kodeks), sellaisena kuin se on julkaistu DV:ssä nro 83 22.10.2019 (jäljempänä GPK), 410 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”(1) Hakija voi hakea maksamismääräyksen antamista

1. rahamääräisistä saatavista tai lajiesineitä koskevista saatavista, jos Rayonen sad on vaatimuksen osalta toimivaltainen

--

(2) Hakemuskirjelmään on sisällyttävä täytäntöönpanomääräystä koskeva hakemus, ja sen on täytettävä edellä 127 §:n 1 ja 3 momentissa sekä 128 §:n 1 ja 2 momentissa säädetty vaatimukset. Hakemuksessa on mainittava pankkitilitiedot tai muu maksutapa.”

- 12 GPK:n 411 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Hakemus on toimitettava Rayonen sadille, jonka alueella velallisella on pysyvä osoite tai kotipaikka; tuomioistuin tutkii kolmen päivän kuluessa viran puolesta alueellisen toimivaltansa. --

(2) Tuomioistuin tutkii hakemuksen valmisteluistunnossa ja antaa 1 momentin mukaisessa määräajassa maksamismääräyksen seuraavia tapauksia lukuun ottamatta:

1. hakemus ei täytä 410 §:n edellytyksiä eikä hakija korjaa virheitä kolmen päivän kuluessa tiedoksiannosta
2. hakemus on lain tai hyvien tapojen vastainen
3. velallisella ei ole pysyvää osoitetta tai kotipaikkaa Bulgarian tasavallan alueella
4. velallinen ei oleskele tavanomaisesti Bulgarian tasavallan alueella tai harjoita toimintaansa Bulgarian tasavallan alueella.

(3) Jos hakemus hyväksytään, tuomioistuin antaa maksamismääräyksen, jonka jäljennös annetaan tiedoksi velalliselle.”

- 13 414 §:n 1 ja 2 momentin sanamuoto on seuraava:

”(1) Velallinen voi vastustaa maksamismääräystä tai sen osaa kirjallisesti. Vastalauseetta ei tarvitse perustella, 414a §:ssä mainittuja tapauksia lukuun ottamatta.

(2) Vastalause on esitettävä kahden viikon kuluessa maksamismääräyksen vastaanottamisesta; määräaika ei voida pidentää.”

- 14 Välitöntä täytäntöönpanoa koskevassa 418 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Jos hakemukseen on oheistettu 417 §:ssä tarkoitettu asiakirja, johon saatava perustuu, velkoja voi pyytää tuomioistuinta antamaan määräyksen välittömästä täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanoperusteen.

(2) Täytäntöönpanoperuste annetaan sen jälkeen, kun tuomioistuin on tutkinut asiakirjan muodollisen oikeellisuuden ja todennut, että tämä asiakirja vahvistaa velalliseen kohdistuvan täytäntöönpanokelpoisen saatavan. – –”

15 419 §:n 1–3 momentissa säädetään seuraavaa:

”(1) Määräyksestä, jolla hyväksytään välitöntä täytäntöönpanoa koskeva pyyntö, voidaan valittaa; valitus on tehtävä kahden viikon kuluessa täytäntöönpanomääräyksen tiedoksiannosta.

(2) Valitus välitöntä täytäntöönpanoa koskevasta määräyksestä on tehtävä samaan aikaan kuin täytäntöönpanomääräyksestä esitetään vastalause; valitus voi perustua ainoastaan 417 §:ssä tarkoitettuihin toimiin liittyviin seikkoihin.

(3) Välitöntä täytäntöönpanoa koskevasta määräyksestä tehdyllä valituksella ei ole lykkäävää vaikutusta täytäntöönpanoon.”

16 420 §:ssä, jonka otsikko on ”Täytäntöönpanon lykkääminen”, säädetään seuraavaa:

”(1) Maksamismääräyksen vastustamisella ei ole lykkäävää vaikutusta pakkotäytäntöönpanoon 417 §:n 1–9 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, paitsi jos velallinen antaa velkojalle asianmukaisen vakuuden velvoitteista ja sopimuksista annetun lain (zakon za zadalzheniyata i dogovorite) 180 ja 181 §:n yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

(2) Kun vastustamiselle asetetussa määräajassa esitetään täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva pyyntö, jonka tueksi esitetään kirjallisia todisteita, välittömästi täytäntöönpanosta määrännyt tuomioistuin voi lykätä sitä, vaikka 1 momentissa tarkoitettua vakuutta ei olisi annettu.

(3) Täytäntöönpanon lykkäämistä koskevasta pyynnöstä tehty päätös voidaan riitauttaa valituksella.”

GPK:n muuttamisesta ja täydentämisestä annettu laki

17 GPK:n muuttamisesta ja täydentämisestä annetussa laissa (Zakon za izmenenie i dopalnenie na GPK, DV nro 100, 20.12.2019; jäljempänä GPK:n muutoslaki) säädetään seuraavaa:

”§1. [GPK:n] 7 §:ään lisätään seuraava 3 momentti:

”Tuomioistuin tarkastaa viran puolesta, sisältyykö kuluttajasopimukseen kohtuuttomia ehtoja. Se antaa asianosaisille tilaisuuden esittää huomautuksia näistä kysymyksistä.’

– –”

18 GPK:n 410 §:ään lisättiin seuraava 3 momentti:

”Jos saatava perustuu kuluttajasopimukseen, hakemukseen liitetään sopimus, jos se on tehty kirjallisena, sekä kaikki täydentävät sopimukset ja liitteet sekä tarvittaessa sovellettavat yleiset ehdot.”

19 Mainitulla lailla lisättiin GPK:n 411 §:n 2 momenttiin uusi 3 kohta:

”Tuomioistuin tutkii hakemuksen valmisteluistunnossa ja antaa 1 momentin mukaisessa määräajassa maksamismääräyksen seuraavia tapauksia lukuun ottamatta:

– –

3. hakemus perustuu kuluttajasopimuksen kohtuuttomaan ehtoon tai tällaisen ehdon voidaan kohtuudella katsoa olevan olemassa”.

20 Samalla lailla muutettiin ja täydennettiin GPK:n 417 §:ää seuraavasti:

”1. Korvataan 2 kohdassa sanat 'kunnat ja pankit' seuraavasti: 'ja kunnat tai pankin kirjanpidosta ote, johon on liitetty pankin saatavan perusteena oleva asiakirja, sekä kaikki liitteet, mukaan lukien sovellettavat yleiset ehdot'.

2. Lisätään 10 kohtaan toinen virke seuraavasti: 'Jos vekseli on kuluttajasopimukseen perustuvan saatavan vakuutena, hakemukseen on liitettävä sopimus, jos se on tehty kirjallisena, sekä kaikki liitteet mukaan lukien sovellettavat yleiset ehdot.’”

21 GPK:n muutoslailla täydennettiin GPK:n 420 §:n 1 ja 2 momenttia seuraavasti:

”(1) Maksamismääräyksen vastustamisella ei ole lykkäävää vaikutusta pakkotäytäntöönpanoon 417 §:n 1–9 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, paitsi jos velallinen antaa velkojalle asianmukaisen vakuuden velvoitteista ja sopimuksista annetun lain (zakon za zadalzhenyata i dogovorite) 180 ja 181 §:n yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti. Jos velallinen on kuluttaja, vakuus ei saa ylittää kolmasosaa saatavasta.

(2) Välittömästi täytäntöönpanosta määrännyt tuomioistuimien voi lykätä sitä, vaikka 1 momentissa tarkoitettua vakuutta ei olisi annettu, jos täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva hakemus on esitetty kirjallisina todistein, joista ilmenee, että

1. saatava ei ole erääntynyt

2. saatava perustuu kuluttajasopimuksen kohtuuttomaan ehtoon

3. kuluttajasopimukseen perustuvan saatavan määrä on laskettu virheellisesti.”

Kulutusluottosopimuksista annettu laki

22 Kulutusluottosopimuksista annetun lain (zakon za potrebitelskia kredit), sellaisena kuin se oli voimassa pääasian tosiseikkojen ajankohtana (DV nro 17, 26.2.2019), jolla pannaan täytäntöön direktiivin 2008/48 säännökset, 10 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kulutusluottosopimus tehdään kirjallisena paperilla tai muulla pysyvällä välineellä selkeästi ja ymmärrettävästi, ja kaikki sopimuksen osat on esitettävä yhdenmukaisella kirjasimella siltä osin kuin on kyse fontista, muodosta ja koosta, joka ei saa olla kokoa 12 pienempi, ja sopimus tehdään kahtena kappaleena, joista yksi annetaan kullekin sopimuspuolelle.”

23 Kyseisen lain 26 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Velkoja voi siirtää kulutusluottosopimukseen perustuvan saatavan kolmannelle vain, jos sopimuksessa määrätään tällaisesta mahdollisuudesta.

(2) Jos velkoja siirtää kulutusluottosopimukseen perustuvan saatavan kolmannelle, kuluttajalla on oikeus esittää kolmatta vastaan kaikki ne vastalauseet, jotka hän olisi voinut esittää alkuperäistä velkojaa vastaan, mukaan lukien kuittausta koskeva väite.”

24 Mainitun lain 33 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Jos viivästys johtuu kuluttajasta, velkojalla on oikeus saada korkoa ainoastaan maksamatta jääneelle määrälle; korko lasketaan viivästymisajalta.

(2) Jos kuluttajan luottomaksut viivästyvät, viivästysmaksut eivät saa olla lakisääteistä korkoa suurempia.

(3) Velkoja ei voi kieltäytyä vastaanottamasta kulutusluoton osasuoritusta.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

25 DSK Bank on sitä koskevassa asiassa vaatinut, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin antaa sen 3.10.2019 päivätyn kirjanpito-otteen perusteella välittömän täytäntöönpanomääräyksen sellaista kuluttajaa vastaan, joka ei ole asianosaisena käsiteltävässä asiassa.

26 DSK Bank väitti tehneensä kyseisen kuluttajan kanssa 8.3.2018 kulutusluottosopimuksen, josta oli maksamatta 17 kuukausierää, joiden eräpäivät olivat 20.3.2018 ja 20.7.2019 välisenä aikana. Viimeisen erääntyneen maksuerän ilmoitettu määrä oli edeltäviä määriä korkeampi eli 564,44 Bulgarian leviä (BGN) (noin 288 euroa) 167,23 levin (noin 85 euroa) sijaan, eikä tältä osin esitetty mitään selitystä.

27 DSK Bank toimitti myös jäljennöksen 25.2.2018 tehdystä toisesta kulutusluottosopimuksesta, jonka tarkoituksena oli rahoittaa matkapuhelin ja henkivakuutusmaksu, jonka saajana on pankki. Kyseisessä sopimuksessa mainitaan sekä ehdot, jotka koskevat luoton saamista ja takaisinmaksua eli 18 kuukausierän maksamista, että yleiset ehdot, ja siinä on kuluttajan allekirjoitus.

28 FrontEx International väittää sitä koskevassa asiassa hankkineensa saatavan luovutus sopimuksella City Cash -yhtiöltä saatavan sellaista kuluttajaa vastaan, joka oli tehnyt kyseisen yhtiön kanssa 15.7.2016 luottosopimuksen. FrontEx International jätti ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen kyseiseen kuluttajaan kohdistetun maksamismääräyshakemuksen toimittamatta yhtäkään asiakirjaa.

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin olettaa molemmissa sen käsiteltäväksi saatetuissa asioissa, että kulutusluottosopimuksissa on kohtuuttomia ehtoja, ja se haluaisi tutkia saatavien perustana olevat sopimukset.

30 Se toteaa kuitenkin ensiksi, että Bulgarian oikeuden mukaan maksamismääräysmenettelyt ovat summaarisia yksipuolisia menettelyjä, joten kuluttajalla ei ole ennen maksamismääräystä koskevan päätöksen tekemistä mahdollisuutta vastustaa sitä.

31 Toiseksi kyseinen tuomioistuin viittaa Varhoven kasatsionen sadin (ylin tuomioistuin, Bulgaria) oikeuskäytäntöön, josta ilmenee ensinnäkin, että GPK:n 410 §:ssä säännellyssä maksamismääräysmenettelyssä tuomioistuin ei hanki todisteita, koska menettelyn tarkoituksena ei ole todeta itse saatavan olemassaoloa vaan ainoastaan tarkastaa, onko tämä saatava riitautettu, ja toiseksi, että GPK:n 417 §:ssä säännellyssä menettelyssä tuomioistuin ratkaisee asian hakijan toimittaman asiakirjan perusteella, koska tuomioistuin voi tutkia ainoastaan kyseisessä pykälässä tarkoitettut asiakirjat.

32 Kolmanneksi kyseinen tuomioistuin esittää, että kun otetaan huomioon Sofiyski rayonin sadin (Sofian piirituomioistuin, Bulgaria) tuomareiden työmäärä, he eivät kykene tarkistamaan, sisältyykö maksamismääräyksen antamista koskeviin hakemuksiin liitettyihin kulutusluottosopimuksiin kohtuuttomia ehtoja.

33 Tässä tilanteessa Sofiyski rayonin sad päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Merkitseekö se seikka, että kansallisen tuomioistuimen työmäärä on huomattavasti suurempi kuin saman oikeusasteen muiden tuomioistuinten, minkä vuoksi kyseisen tuomioistuimen tuomarit eivät voi tutkia sille esitettyjä asiakirjoja, joiden perusteella väliaikaisesta täytäntöönpanokelpoisuudesta määrätään tai voidaan määrätä, ja tehdä ratkaisujaan asianmukaisessa määräajassa, jo sellaisenaan kuluttajansuojaa koskevan unionin oikeuden rikkomista tai muiden perusoikeuksien loukkaamista?
- 2) Onko kansallisen tuomioistuimen kieltäydyttävä tekemästä ratkaisuja, jotka voivat johtaa pakkotäytäntöönpanoon, jos kuluttaja ei vastusta sitä, jos se epäilee vahvasti, että hakemus perustuu kuluttajasopimuksen kohtuuttomaan ehtoon, vaikka asiakirja-aineisto ei sisällä sitä koskevaa kiistatonta näyttöä?
- 3) Jos toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko sallittua, että kansallinen tuomioistuin, jos sillä on tällainen epäily, vaatii elinkeinonharjoittajana toimivalta sopimuspuolelta lisänäyttöä, vaikka sillä ei kansallisen oikeuden mukaan ole tällaista toimivaltaa sellaisen menettelyn yhteydessä, jossa annetaan mahdollisesti pakkotäytäntöönpanon mahdollistava ratkaisu, jos velallinen ei sitä vastusta?
- 4) Sovelletaanko unionin oikeuden kuluttajalainsäädännön yhdenmukaistamisesta annettujen direktiivien yhteydessä käyttöön otettuja vaatimuksia siitä, että kansallisen tuomioistuimen on tutkittava viran puolesta tietyt seikat, myös niissä tapauksissa, joissa kansallinen lainsäätävä tarjoaa kuluttajille lisäsuojaa (lisää oikeuksia) kansallisessa laissa, jolla pannaan täytäntöön direktiivin säännös, jossa sallitaan tällaisen tehostetun suojan myöntäminen?”

34 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyysi unionin tuomioistuinta käsittelemään nyt kyseessä olevan asian unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdan mukaisessa nopeutetussa menettelyssä.

Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

35 Pyyntö käsitellä asia nopeutetussa menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdan mukaisesti hylättiin unionin tuomioistuimen presidentin 3.12.2019 tekemällä päätöksellä.

36 On näet muistutettava, että ensinnäkin vaatimus, jonka mukaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadetut asiat on kansallisen lainsäädännön mukaisesti ratkaistava nopeasti, ei yksin riitä oikeuttamaan nopeutetun menettelyn käyttöä työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdan nojalla (ks. unionin tuomioistuimen presidentin määräys 23.12.2015, Vilkas, C-640/15, ei julkaistu, EU:C:2015:862, 8 kohta ja määräys 8.6.2016, Garrett Pontes Pedroso, C-242/16, ei julkaistu, EU:C:2016:432, 14 kohta).

37 Toiseksi on niin, että vaikka velallinen on kuluttaja, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pelkästään taloudelliset intressit – vaikka ne olisivatkin merkittäviä ja perusteltuja – eivät yksinään voi oikeuttaa nopeutetun menettelyn käyttöä (määräys 10.4.2018, Del Moral Guasch, C-125/18, ei julkaistu, EU:C:2018:253, 11 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Samalla tavalla pelkästään yksityisten intressi – vaikka se olisikin perusteltu – siihen, että niiden unionin oikeuteen perustuvien oikeuksien ulottuvuus määritetään mahdollisimman pian, tai pääasian taloudellinen tai sosiaalinen arkaluonteisuus ei edellytä, että asia käsitellään ensi tilassa unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla (unionin tuomioistuimen

presidentin määräys 13.4.2016, Indėlių ir investicijų draudimas, C-109/16, ei julkaistu, EU:C:2016:267, 8 ja 9 kohta sekä määräys 15.2.2016, Anisimovienė ym., C-688/15, ei julkaistu, EU:C:2016:92, 8 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 39 Kansallinen tuomioistuin on täsmentänyt 28.5.2020 antamallaan määräyksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimen kirjaamoon 3.6.2020, GPK:ta koskevia lainsäädäntömuutoksia, jotka ovat tulleet voimaan 24.12.2019 GPK:n muutoslailla. Unionin tuomioistuimen presidentin 22.6.2020 tekemällä päätöksellä tämä määräys on kirjattu asiakirja-aineistoon ja annettu tiedoksi asianosaisille ja osapuolille.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 40 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 99 artiklassa määrätään, että jos ennakkoratkaisukysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa oikeuskäytännöstä tai jos ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta ei ole perusteltua epäilystä, unionin tuomioistuin voi esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää ratkaista asian perustellulla määräyksellä.
- 41 Kyseistä työjärjestyksen määräystä on sovellettava nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä.

Ensimmäinen kysymys

- 42 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko unionin oikeutta tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu maksamismääräyshakemus, jättää sille aiheutuneen työmäärän kaltaisten käytännön vaikeuksien vuoksi tutkimatta, onko elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen ehto kohtuuton.
- 43 Aluksi on muistettava, että – kuten oikeuskäytännöstä ilmenee – direktiivin 93/13 perustuvien oikeuksien suojan tehokkuus voidaan taata vain sillä edellytyksellä, että kansallisessa prosessuaalisessa järjestelmässä säädetään maksamismääräyksen antamismenettelyssä tai maksamismääräyksen täytäntöönpanomenettelyssä siitä, että tuomioistuin tarkastaa viran puolesta, sisältyykö kyseiseen sopimukseen mahdollisesti kohtuuttomia ehtoja (tuomio 20.9.2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Jos kansallinen tuomioistuin itse toteaa – kuten pääasiassa – maksamismääräyksen antamismenettelyssä, että on tarkastettava, ovatko kyseessä olevien sopimusten ehdot kohtuuttomia, sillä on oltava todellinen mahdollisuus harjoittaa tätä valvontaa.
- 44 Lisäksi on muistutettava, että oikeuslaitoksen järjestäminen jäsenvaltioissa, myös siltä osin kuin on kyse asioiden jakamista sääntelevistä säännöksistä, kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Jäsenvaltioiden on kuitenkin kyseistä toimivaltaa käyttäessään noudatettava niille unionin oikeuden nojalla kuuluvia velvoitteita (ks. vastaavasti tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 45 Työmäärään liittyvät mahdolliset käytännön vaikeudet eivät siis voi oikeuttaa unionin oikeuden soveltamatta jättämistä. Jokainen kansallinen tuomioistuin, jonka tehtävänä on toimivaltansa rajoissa soveltaa unionin oikeussääntöjä, on velvollinen varmistamaan näiden oikeussääntöjen täyden vaikutuksen (ks. vastaavasti tuomio 9.3.1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, 21 kohta ja tuomio 11.9.2014, A, C-112/13, EU:C:2014:2195, 36 kohta).

- 46 Näin ollen se, että kansallisen tuomioistuimen työmäärä on huomattavasti suurempi kuin saman oikeusasteen muiden tuomioistuinten työmäärä, ei vapauta kyseisen tuomioistuimen tuomareita velvollisuudesta soveltaa unionin oikeutta tehokkaasti ja täysimääräisesti.
- 47 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että unionin oikeutta on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu maksamismääräyshakemus, jättää sille aiheutuneen työmäärän kaltaisten käytännön vaikeuksien vuoksi tutkimatta, onko elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen ehto kohtuuton.

Toinen ja kolmas kysymys

- 48 Toisella ja kolmannella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti, onko direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu maksamismääräyshakemus, voi silloin, kun se olettaa, että hakemus perustuu direktiivissä 93/13 tarkoitettuun kulutusluottosopimuksessa olevaan kohtuuttomaan ehtoon, pyytää velkojalta täydentäviä tietoja tutkiakseen, onko kyseinen ehto kohtuuton, jos kuluttaja ei ole esittänyt vastalauseita.
- 49 Direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan mukaan kohtuuttomat sopimusehdot eivät sido kuluttajia. Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että kun otetaan huomioon elinkeinonharjoittajiin nähden heikommassa asemassa olevien kuluttajien suojelun muodostaman yleisen edun luonne ja merkityksellisyys, direktiivissä 93/13 velvoitetaan – kuten sen 7 artiklan 1 kohdasta, luettuna yhdessä direktiivin johdanto-osan 24. perustelukappaleen kanssa, ilmenee – jäsenvaltiot säätämään riittävästä ja tehokkaista keinoista kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa (ks. vastaavasti tuomio 9.7.2020, Raiffeisen Bank ja BRD Groupe Société Générale, C-698/18 ja C-699/18, EU:C:2020:537, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 50 Tässä yhteydessä on todettava, että unionin tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus lausua direktiivin 93/13 6 ja 7 artiklan tulkinnasta siltä osin kuin on kyse kansallisella tuomioistuimella viran puolesta olevasta toimivallasta kansallisissa maksamismääräysmenettelyissä.
- 51 Vaikka kansallisen tuomioistuimen on tutkittava viran puolesta direktiivin 93/13 soveltamisalaan kuuluvan sopimusehdon kohtuuttomuus ja tällä tavalla korjattava kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä vallitsevaa epätasapainoa, näin on sillä edellytyksellä, että tuomioistuimella on käytössään tämän tutkinnan edellyttämät oikeudelliset seikat ja tosiseikat. Kuten unionin tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus tarkentaa, nämä perustelut pätevät myös maksamismääräysmenettelyn osalta (ks. vastaavasti tuomio 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, 42 ja 43 kohta sekä tuomio 11.3.2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 52 Tältä osin on niin, että kun kansalliselle tuomioistuimelle maksamismääräyksen antamismenettelyssä toimitetusta aineistosta ilmi käyvien oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella on perusteltu syytä epäillä tiettyjä sellaisia ehtoja kohtuuttomiksi, joita kuluttaja ei ole riitauttanut mutta jotka liittyvät riita-asian kohteeseen, ilman että kuitenkaan olisi mahdollista muodostaa tästä lopullista näkemystä, ja kun kansallinen tuomioistuin katsoo, että kyseisten ehtojen kohtuuttomuutta on arvioitava, sen on ryhdyttävä tarvittaessa viran puolesta selvittämistoimiin aineiston täydentämiseksi pyytämällä asianosaisilta kontradiktorisen periaatteen mukaisesti, että ne toimittavat tarvittavat selvitykset ja asiakirjat. Tästä seuraa, että kansallisen tuomioistuimen on ryhdyttävä viran puolesta selvittämistoimiin, sikäli kuin aineistosta jo ilmi käyvien oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella voidaan ajatella olevan perusteltua syytä epäillä tiettyjä ehtoja kohtuuttomiksi (ks. vastaavasti tuomio 11.3.2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, 37 ja 38 kohta).

- 53 Kyseisestä oikeuskäytännöstä seuraa näin ollen, että jos nyt käsiteltävässä asiassa kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu sellainen maksamismääräyshakemus, joka perustuu direktiivissä 93/13 tarkoitetulla tavalla kuluttajasopimuksen ehtojen perusteella syntyneeseen saatavaan, olettaa, että nämä ehdot ovat kohtuuttomia, ilman että sillä kuitenkaan olisi mahdollisuutta muodostaa lopullista näkemystä kyseisistä ehdoista, se voi tarvittaessa viran puolesta pyytää velkojalta kyseisten ehtojen kohtuuttomuuden arvioimista varten tarvittavia todisteita, jos kuluttaja ei ole esittänyt vastalauseita.
- 54 Edellä esitetyn perusteella toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu maksamismääräyshakemus, voi silloin, kun se olettaa, että hakemus perustuu direktiivissä 93/13 tarkoitettuun kulutusluottosopimuksessa olevaan kohtuuttomaan ehtoon, pyytää velkojalta täydentäviä tietoja tutkiakseen, onko kyseinen ehto kohtuuton, jos kuluttaja ei ole esittänyt vastalauseita.

Neljäs kysymys

- 55 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää tämän neljännen kysymyksen kulutusluottosopimuksista annetun lain 10 §:n 1 momentin osalta, jossa säädetään sopimuksen vähimmäiskirjasinkoosta, kyseisen lain 26 §:n osalta, jossa edellytetään kuluttajan suostumusta saatavan siirtämiseen, ja mainitun lain 33 §:n osalta, jonka mukaan viivästysmaksut eivät saa olla lakisääteistä korkoa suurempia.
- 56 Vaikka sekä direktiiviä 93/13 että direktiiviä 2008/48 sovelletaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiin sopimuksiin, kuten esimerkiksi kulutusluottosopimuksiin, joista on myös kyse molemmissa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetuissa asioissa, ei voida katsoa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemilla kansallisilla säännöksillä olisi pantu täytäntöön direktiivi 2008/48, kuten komissio on kirjallisissa huomautuksissaan todennut.
- 57 On nimittäin todettava, että direktiivillä 2008/48 ei ole yhdenmukaistettu pankkien kirjanpito-otteita eikä saatavien luovutus sopimuksia kulutusluottosopimuksesta johtuvan saatavan perinnän perusteena (ks. vastaavasti määräys 28.11.2018, PKO Bank Polski, C-632/17, EU:C:2018:963, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 58 Direktiivistä 93/13 on sen sijaan todettava, että sen 1 artiklan mukaan kyseisen direktiivin tarkoituksena on lähentää jäsenvaltioiden elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä. Kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusehtoa pidetään kohtuuttomana, jos se aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien välille. Lisäksi kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa ja 5 artiklassa edellytetään, että sopimusehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.
- 59 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään kysymykseen on näin ollen vastattava ainoastaan direktiivin 93/13 säännösten kannalta.
- 60 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 93/13 3 ja 8 artiklaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin 6 ja 7 artiklan kanssa, tulkittava siten, että kansallisen tuomioistuimen tutkiessa viran puolesta, ovatko elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen ehdot kohtuuttomia, sen määrittämiseksi, onko osapuolille kyseisestä sopimuksesta johtuvien velvollisuuksien välillä huomattava epätasapaino, se voi ottaa huomioon myös sellaiset kansalliset säännökset, joilla varmistetaan kuluttajalle kyseisessä direktiivissä säädettyä korkeampi suojelun taso.

- 61 Direktiivin 93/13 8 artiklasta ilmenee, että jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla EUT-sopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaakseen kuluttajalle suojelun korkeamman tason. Kyseisellä direktiivillä toteutetaan siten vähimmäistason yhdenmukaistaminen. Ensinnäkin sopimusehdon kohtuuttomuuden arvioinnissa on otettava huomioon sääntelyllinen konteksti, joka määrittää yhdessä tämän ehdon kanssa osapuolten oikeudet ja velvollisuudet (tuomio 10.9.2020, A (Sosiaalisesti tuetun asunnon alivuokraus), C-738/19, EU:C:2020:687, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 62 Toiseksi on niin, että sen arvioimiseksi, aiheuttaako sopimusehto kuluttajan vahingoksi ”huomattavan epätasapainon” osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille, on otettava huomioon muun muassa säännöt, joita kansallisessa lainsäädännössä sovellettaisiin ilman osapuolten sopimusta. Tällaisella vertailevalla arvioinnilla kansallinen tuomioistuin voi arvioida, saattaako sopimus kuluttajan voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä säädettyä heikompaan asemaan, ja jos saattaa, niin missä määrin (ks. vastaavasti tuomio 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 63 Edellä esitetyn perusteella neljänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 3 ja 8 artiklaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin 6 ja 7 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että kansallisen tuomioistuimen tutkiessa viran puolesta, ovatko elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen ehdot kohtuuttomia, sen määrittämiseksi, onko osapuolille kyseisestä sopimuksesta johtuvien velvollisuuksien välillä huomattava epätasapaino, se voi ottaa huomioon myös sellaiset kansalliset säännökset, joilla varmistetaan kuluttajalle kyseisessä direktiivissä säädettyä korkeampi suojelun taso.

Oikeudenkäyntikulut

- 64 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Unionin oikeutta on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu maksamismääräyshakemus, jättää sille aiheutuneen työmäärän kaltaisten käytännön vaikeuksien vuoksi tutkimatta, onko elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen ehto kohtuuton.**
- 2) Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu maksamismääräyshakemus, voi silloin, kun se olettaa, että hakemus perustuu direktiivissä 93/13 tarkoitettuun kulutusluottosopimuksessa olevaan kohtuuttomaan ehtoon, pyytää velkojalta täydentäviä tietoja tutkiakseen, onko kyseinen ehto kohtuuton, jos kuluttaja ei ole esittänyt vastalauseita.**
- 3) Direktiivin 93/13 3 ja 8 artiklaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin 6 ja 7 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että kansallisen tuomioistuimen tutkiessa viran puolesta, ovatko elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen ehdot kohtuuttomia, sen määrittämiseksi, onko osapuolille kyseisestä sopimuksesta johtuvien velvollisuuksien välillä huomattava epätasapaino, se voi ottaa huomioon myös sellaiset kansalliset säännökset, joilla varmistetaan kuluttajalle kyseisessä direktiivissä säädettyä korkeampi suojelun taso.**

Allekirjoitukset